

Vandaar

Interactief
Winsum
verbonden
met Guatemala

Together/JOP
Wederopbouw
in Sierra Leone

Standplaats
Indonesië

**KERK IN
ACTIE
GIRO456**

Protestantse Kerk

Ik zing van de hoop

Zingen wil ik
van de opgerolde verlangens
van dit land.
Zingen wil ik
over de gekooide dromen
van vergeten mensen.

Zingen wil ik over alles wat was
maar niet langer meer is.
Zingen wil ik van wat er nooit kwam
maar had kunnen gebeuren.
Zingen wil ik van de niet te peilen
en uitgesproken hoop van onze kinderen.

Ja zingen wil ik: geef niet op
en wanhoop nooit!
Want ieder uur, elke minuut
begint ergens op aarde
een stralende morgen.

*Cecil Rajendra, Indonesië
(uit: Geef ons heden ons dagelijks brood.
Bidden met de armen, Jan Brock,
Nederlandse Missieraad, p. 31)*

Een vader met een klein kind op de arm in West-Timor (Indonesië).

Colofon

VANDAAR, 3E JAARGANG, 2009, NO. 1

Vandaar biedt informatie aan gevers over het werk van Kerk in Actie en ICCO en legt verantwoording af over de besteding van de gelden voor projecten. Het magazine verschijnt 4 x per jaar, in maart, juni, september en december en wordt gratis toegezonden aan hen die het werk van Kerk in Actie financieel ondersteunen.

KERK IN ACTIE EXPRESS

Wilt u op de hoogte blijven van het werk dat we met uw steun kunnen doen? Geef u dan op voor de maandelijkse e-mail-nieuwsbrief Kerk in Actie Express via www.kerkinactie.nl/express.

UITGEVER

Vandaar is een uitgave van Kerk in Actie, die namens de Protestantse Kerk in Nederland het missionaire en werelddiaconale werk uitvoert. Dit in samenwerking met ICCO, de interkerkelijke organisatie voor ontwikkelingssamenwerking.

REDACTIE

Renate Barendregt, Paula van Cuilenburg (eindred.), Peter Goudkamp, Gonda de Haan, Henk van IJken, Hanan Nhass, Mieke Labots, Sietske Renting, Marieke Schouten, Henja Visser, Freek Visser (fotored.)

REDACTIEADRES

Postbus 456, 3500 AL Utrecht
E-mail: j.van.cuilenburg@kerkinactie.nl

OPMAAK EN DRUK

Interface Communicatie, Ede
Koninklijke BDU, Barneveld

ADMINISTRATIEADRES

Adreswijzigingen kunt u doorgeven aan: Donateursadministratie Kerk in Actie, Postbus 456, 3500 AL Utrecht of tel.nr.: (030) 880 13 38, e-mail: adressen@kerkinactie.nl

ISSN 0167-2363

Foto omslag: Regina: vrouw in Sierra Leone die opkomt voor de rechten van vrouwen en kinderen (zie artikel op p. 6-7).

4

Interactief

Een gesprek met Judith Castañeda en Martin Boon over het theologisch instituut Cedepeca in Guatemala. De classis Winsum is interactief verbonden met Cedepeca.

Inhoud

6

Together/JOP

25 december 2008 vertrokken acht jongeren voor twee weken naar Sierra Leone om met eigen ogen te zien wat wederopbouw betekent.

15

Standplaats: Indonesië

Josien Folbert en Jaspert Slob zijn in 2006 door Kerk in Actie uitgezonden naar Java. Zij werken bij Percik, een organisatie in de plaats Salatiga. Josien vertelt over de interreligieuze dialoog.

Interactief	4
Together/JOP	6
Binnenland	8
Interview	10
Interactief	12
Berichten/Column	13
In Memoriam/Noodhulp	14
Standplaats	15

Classis Winsum interactief

Een gesprek met Judith Castañeda en Martin Boon over Cedepca in Guatemala

Nader kennismaken met Guatemala en vooral met Cedepca: een theologisch instituut dat al twintig jaar een Bijbel- en vrouwenprogramma verzorgt. De classis Winsum is interactief verbonden met Cedepca.

In december 2008 was Judith Castañeda, directrice van Cedepca in Guatemala, te gast in Nederland voor een vergadering van de internationale organisatie Oikokredit. Kerk in Actie had haar uitgenodigd om tijdens haar verblijf een bijdrage te leveren in een kerkdienst in Winsum. Ook Martin Boon was in de kerkdienst aanwezig. Hij studeert theologie in Utrecht. Via Together had hij acht maanden als vrijwilliger gewerkt bij Cedepca. Beiden, Judith Castañeda en Martin Boon, komen hier aan het woord.

Gelijke rechten voor vrouwen en mannen

Judith Castañeda vertelt over Cedepca en wat zij met het werk van Cedepca bereiken wil: 'Twintig jaar geleden zijn we begonnen met het werk van Cedepca. We merken in

ons land dat er extreme armoede en grote werkloosheid heersen. Ook is er veel geweld, met name tegen vrouwen. We horen geregeld dat vrouwen vermoord worden, ook huiselijk geweld is een enorm probleem. Juist in deze moeilijke situatie geloven wij dat we pastoraal werk in de kerk moeten doen vanuit en ten behoeve van menselijke relaties. We willen in de Bijbel zoeken naar antwoorden op wat er in de samenleving nodig is. We worden er vaak mee geconfronteerd dat een mens niet als mens gezien wordt. Zo hebben veel vrouwen geen toegang tot scholing en worden ze in ziekenhuizen als een nummer behandeld. We geloven dat voor God wél ieder mens belangrijk is. We benadrukken dat mannen en vrouwen gelijke rechten hebben, dat elk mens waardevol is en dat een ieder een eigen plek in de

Cedepca is de Spaanse afkorting van het Evangelisch Centrum voor Pastorale Studies in Guatemala in Midden-Amerika. Cedepca biedt trainingen en cursussen aan voor mensen die in de kerk werken op het gebied van Bijbel en theologie. Kerk in Actie steunt het vrouwenprogramma dat erop gericht is via trainingen en publicaties de naleving van de rechten van vrouwen binnen en buiten de verschillende kerken te stimuleren.

samenleving heeft.

We weten dat Cedepca het enige centrum in Guatemala is dat op deze manier werkt. Op de meeste seminaries wordt een traditionele theologie geleerd en dat houdt ook in dat vrouwen op de tweede plaats komen. De gevolgen zien we: er is veel geweld tegen vrouwen, zelfs met dodelijke afloop. Ook binnen de kerken komt fysiek en emotioneel geweld tegen vrouwen voor.'

Dromen van vrede

'We hopen dat we door ons werk op den duur een verandering in de samenleving kunnen bewerkstelligen. We zien daar al kleine voorbeelden van. Als je me vraagt wat de successen zijn, dan durf ik te zeggen dat een aantal echtscheidingen het resultaat is van onze cursussen. Sommige vrouwen zaten gevangen in hun huwelijk. Ze hadden daarin met zo veel geweld te maken, dat wij het als een bevrijding zagen dat ze alleen verdergingen. We hebben met onze cursussen al veel kerkleiders bereikt. Zij lezen nu met andere ogen de Bijbel. Juist als we met onze trainingen een predikant bereiken, zijn de effecten groot. We merken dat het moeilijk is om bij de traditionelere kerken gehoor te vinden, maar we gaan ermee door. Ik ben ervan overtuigd dat God wil dat wij in overvloed leven. En ik wil graag andere mensen helpen om die overvloed eveneens te ervaren. Mijn droom is dat we vrede vinden, dat er een einde komt aan het geweld en dat we in alle rust naar school of naar het werk kunnen.'

Dit elan om iets aan je eigen omgeving te veranderen heeft Martin Boon aangestoken. Hij besloot in 2007 een aantal maanden in een ontwikkelingsland te wonen en te werken. Ook om een andere taal en cultuur te

leren kennen. Hij heeft verschillende cursussen van Cedepca meegemaakt. Toen zijn Spaans goed genoeg was, ging hij zelf lesgeven aan kerkleiders en gemeenteleden.

Het programma van Cedepca

Martin: 'Ik was vooral betrokken bij het Bijbels-theologisch programma van Cedepca. Ik ben daar erg enthousiast over. Ik geloof dat juist de predikanten, die dat programma gevolgd hebben, iets kunnen veranderen in de Guatemalteekse kerken. Ik vind het bijzonder dat Cedepca met een heel open manier van Bijbelles werkt. God wordt niet gezien als een straffende God maar eerder als een God die een relatie met mensen wil. En dat is echt anders dan in veel andere kerken in Guatemala. Bij alle onderwerpen die Cedepca behandelt wordt een verband gelegd met de samenleving. Ook wordt er nagedacht over de rol van de kerk bij een probleem. De aanpak is breed: de medewerkers van Cedepca bestuderen de Bijbel, reflecteren over de politieke situatie in hun land, en zijn uit op een rechtvaardiger positie van vrouwen. Het een heeft met het ander te maken.'

Levenslessen

Martin heeft veel van Cedepca geleerd: 'Het heeft me erg aangesproken dat de mensen in Guatemala zo geëngageerd zijn. Ik merk dat ik nu anders in het leven sta. Ik ben me er bijvoorbeeld meer van bewust dat ik zelf dingen kan veranderen in mijn omgeving, als ik het maar wil. De combinatie van het analyseren van een situatie en het veranderen ervan heeft me geïnspireerd. Analyse en actie zijn beide belangrijk. Ik heb me dan ook aangemeld bij een werkgroep buitenland van een politieke jongerenpartij. Ook houdt de positie van de kerk in Nederland me bezig: de kerken wor-

den kleiner, maar wat doen we er aan? Het lijkt wel alsof we wat gezapig zijn en maar afwachten. Ik heb van Cedepca geleerd dat ik zelf de auteur van mijn leven ben. Deze les heeft mijn blik verruimd.'

Op bezoek in Winsum

Judith Castañeda en Martin Boon waren beiden te gast in een kerkdienst van de protestantse gemeente te Winsum. Ze genoten van de ontmoetingen en van de vragen die gesteld werden.

Judith: 'Ik vond het een erg mooie dienst, met veel liederen en met een grote groep kinderen. Het is bemoedigend om zo met elkaar je geloof te delen, ook al kom je uit verschillende delen van de wereld. Ik ben blij dat we met deze classis een 'Interactiefrelatie' opbouwen. Het is voor ons belangrijk te weten dat er mensen zijn die aan ons denken en voor ons bidden. We hebben de steun aan ons land en ons werk

hard nodig.

Zou de kerk misschien ook een rol kunnen spelen op een meer politiek gebied, door zich uit te spreken tegen bijvoorbeeld het geweld in mijn land? Erg waardevol zouden ook wederzijdse bezoeken zijn, zoals mijn bezoek nu aan Winsum. We hebben afgesproken dat we samen een Bijbelverhaal lezen, ook wel intercultureel Bijbelles genoemd. Bij ons gaat dat niet zo snel als in Nederland, maar ik geloof dat het een mooie vorm is. We hebben tenslotte onze broeders en zusters nodig.'

Van elkaar leren

Nederlandse en Guatemalteekse christenen kunnen van elkaar leren. Martin: 'Kerken hier kunnen van Guatemala leren hoe ze met elkaar kunnen samenwerken en hoe ze meer betrokken kunnen zijn op de samenleving. En dat ze zich verantwoordelijk weten en geloven in wat ze doen. Guatemalteekse christenen gaan voor de goede zaak, soms tegen de klippen op. Wij kunnen veel van dat vuur leren. Omgekeerd kunnen zij van de Nederlanders leren dat ze trots mogen zijn op wat ze doen en dat ze duidelijk laten zien wat ze bereikt hebben.'

Hester Oosterbroek is relatiebeheerder Latijns-Amerika, afdeling Zending, Kerk in Actie.

God bless Sierra Leone

Jongerenreis naar Sierra Leone

25 december 2008 vertrokken acht jongeren voor twee weken naar Sierra Leone om met eigen ogen te zien wat wederopbouw betekent in een land dat jarenlang geteisterd werd door een burgeroorlog.

De jongerenreis was georganiseerd door JOP en Together.

Een kleine impressie over de ontmoeting daar.

Straatbeeld

Drukbevoonde erven, lawaaiige straten en talloze voetbalveldjes met spelende kinderen vormen het straatbeeld. Overal zijn mensen druk in de weer. Op de verschillende marktjes langs de weg heerst chaos. Mensenmassa's passeren de straten. Om ons heen zien we voorzichtig glimlachende mensen. Ze roepen 'Pumi', dat blanke betekent.

Het is moeilijk voor te stellen dat enkele jaren geleden er nog oorlog woedde in dit land en dat overal mensen op de vlucht waren. De toekomst was heel onzeker. Misschien schuilen er achter die glimlachen wel andere gevoelens dan blijdschap, gevoelens die diep weggestopt zijn. Maar het leven gaat nou eenmaal door. Men wil het verleden vergeten. Waar halen deze mensen toch die enorme kracht vandaan?

God bless you

'God bless you' is een uitspraak die we meerdere malen per dag horen of zien. Geen auto zonder dit opschrift rijdt voorbij. Talloze kerken en moskeeën benadrukken de geloofwaardigheid van het volk: 'God is met ons. God zal ons helpen.' Het is even slikken als we enkele dagen later het gehandicaptenhuis passeren. Voordat we de kans hebben om ook maar iets te zeggen worden we enthousiast begroet en komt er een man in een rolstoel met een sneltreinvaart naar ons toe rijden. Enkele ogenblikken later, na een enigszins ongemakkelijk vragenronde, zitten we met de groep gehandicapten in een kringetje. We spelen spelletjes en we hebben de grootste lol met elkaar. Zelfs de ietwat stille mensen van het huis beginnen op te fleuren en doen actief mee. 'We are so happy to see you; God bless you all; thank you' zijn woorden die we meerdere malen te horen krijgen. Na een geslaagde middag verlaten we met een brok in onze keel het huis.

Het is indrukwekkend om te zien hoe blij deze mensen worden als je een simpel spelletje met hen speelt. Het is dan moeilijk om hen na een paar uur weer te verlaten. Voor hen zijn deze uurtjes misschien wel van grote betekenis: het gevoel dat er mensen om je geven. Het gevoel dat je niet alleen staat en dat er mensen tijd voor je vrij maken. Het zijn allemaal dingen die deze mensen hoop geven.

De volgende dag spelen we 'music and chairs' met een blinde jongen van de school voor blinden. Ook wij zijn geblinddoekt. De tijd vliegt voorbij. De jongen vindt het geweldig en geniet met volle teugen van onze aanwezigheid. Even later vragen we hem of hij gelukkig is. 'Yes,' antwoordt hij, 'I'm so happy that you're here. Please tell others about the blind school.' Enkele dagen later zitten we op het kantoor van *Defence for Children International* tussen een groep voormalige kindsoldaten. Ik probeer voorzichtig naar deze jongeren te glimlachen. Even later is iedereen diep in gesprek. We praten over toekomstplannen, over hoop en over het leven na de oorlog. We praten niet over het verleden, maar over het heden en de toekomst. De jongeren zijn blij dat de oorlog voorbij is en dat er vrede is. Ze willen verder met hun leven.

Wederopbouw

De mensen in Sierra Leone lijken tevreden met wat ze hebben. Ze zijn blij met de hulp die ze tot dusver gekregen hebben. Er is geen oorlog meer, er heerst vrede in het land en daar gaat het om. Toch blijft Sierra Leone een ongelofelijk arm land. Een land waar stromend water zeldzaam is. Een land waar het hebben van elektriciteit een voorrecht is en een land waar slechts een enkele verharde weg te vinden is. We zien kinderen met hongerbuikjes en bedelaars op straat: mensen die geen mogelijkheden

voor de toekomst hebben. Kinderen die met het strafrecht in aanraking komen en al maanden in een remandhome, waar werkelijk niks te doen is, wachten op de uitspraak van een rechter. Er moet absoluut nog heel wat gebeuren.

We kunnen nog veel leren van de mensen in Sierra Leone, mensen met hoop en wilskracht. Mensen die er alles aan doen om hun land op te bouwen.

PRESENTATIE TIJDENS VEERTIGDAGENTIJD

Een ramp laat je niet los is het thema dat centraal staat in de 40dagentijdcampagne van ICCO en Kerk in Actie. In Sierra Leone hebben de jongeren de partnerorganisatie *Defence for Children International* bezocht, een organisatie die onder meer vecht voor de rechten van kinderen die met het strafrecht in aanmerking komen.

De jongeren die op bezoek zijn geweest in Sierra Leone kunnen tijdens de veertigdagentijd uitgenodigd worden voor een presentatie tijdens een gemeentevening, kerkdienst of jeugdbijeenkomst. Neem hiervoor contact op met Marijke Gaastra: m.gaastra@kerkinactie.nl, (030) 880 18 86. Vermeld uw contactgegevens, de datum en de plaats van de bijeenkomst. Vertel ook in het kort wat voor bijeenkomst het is. Zie ook: www.kerkinactie.nl/40dagentijd.

Woutje Hommes is een zestienjarige scholiere uit Amersfoort en een van de jongeren die de reis naar Sierra Leone gemaakt heeft.

Na een enigszins ongemakkelijk vragen-
ronde zitten we met de groep gehandicap-
ten in een kringetje. We spelen spelletjes en
we hebben de grootste lol met elkaar.

'Believe in peace, join hands now.
Together we can create a better world,'
zingen we op onze laatste dag in Sierra
Leone bij de organisatie Peacelinks. Het
zingen zorgt voor het ontstaan van een
band tussen ons en de lokale mensen.
We streven immers allemaal naar vrede en
een betere wereld.

In de 'community New London' ontmoeten we Regina. Een sterke vrouw die
opkomt voor de rechten van vrouwen en
kinderen in de gemeenschap.

U kunt ons uitnodigen voor een presenta-
tie tijdens een gemeenteavond, kerk-
dienst of jeugdbijeenkomst.
Zie kader op p. 6.

Kerkebalans in Leusden voor Kerk in Actie

De zwo-groep in Leusden is een actieve groep. Ze houdt zich bezig met een aantal collectes in de eredienst en ze neemt het voortouw in de veertigdagentijd. In Leusden 'bemoeit' de zwo-groep zich bovendien met de actie Kerkebalans, de gezamenlijke inzamelingsactie ten behoeve van kerken in Nederland.

Elk jaar zamelen in Nederland vele vrijwilligers in de tweede helft van januari geld in voor het behoud van de plaatselijke kerk. Het geld wordt gebruikt om het onderhoud van het kerkgebouw te betalen, de rekeningen voor bijvoorbeeld verlichting en verwarming en het salaris van onder andere de predikant en de koster. Ook in Leusden is een team van vrijwilligers (lopers) begin dit jaar op pad geweest. Ruim tachtig lopers zijn alle gemeenteleden langs geweest om enveloppen te brengen en weer op te halen.

Verdeling

Een verschil met veel andere gemeenten in Nederland is dat de opbrengst van de actie Kerkebalans in Leusden niet alleen voor de eigen kerkelijke gemeente is. 'Bij ons heeft de Kerkebalans twee doelen,' vertelt Dick Kroon, penningmeester van de zwo-groep. 'De gemeenteleden zeggen één bedrag toe. Daarvan gaat drieënnegentig procent naar het onderhoud van het kerkgebouw, salarissen, etcetera en zeven procent naar het werk van Kerk in Actie. We staan im-

mers niet op onszelf, we maken deel uit van de wereldkerk. Ook daar moeten we zorg voor dragen. Als gemeenteleden een andere verdeling willen, dan kunnen ze op de achterkant van het formulier een ander percentage invullen. Ze kunnen bijvoorbeeld zeggen dat ze een verhouding van 80/20 willen, of van 100/0. Maar er zijn maar weinig mensen die dat doen. Het heeft lang geduurd voordat we tot deze vorm zijn gekomen. Vijf jaar geleden nog hadden gereformeerde en hervormde gemeenten elk een eigen traditie. Bij de gereformeerden bestond al langer het gebruik om tegelijk met de inzameling van geld voor het onderhoud van het kerkgebouw ook geld in te zamelen voor de zending. De hervormden kenden, naast de actie Kerkebalans, de actie 'Twee procent voor Ontwikkelings-samenwerking'. Toen de twee kerkgemeenschappen samengingen is er iemand met het idee gekomen om een percentageverdeling in te stellen. Het heeft heel wat voeten in de aarde gehad om tot genoemde verdeling te komen, maar het loopt nu al

vijf jaar naar ieders tevredenheid. Het is moeilijk na te gaan of er de laatste jaren meer of minder gegeven is, omdat er veel veranderd is in de afgelopen tijd. Het aantal gemeenteleden is afgenomen, de kosten zijn toegenomen en er is een pastorie verkocht. En zo spelen er nog meer factoren mee, maar we doen het niet slecht. Tot nu toe is er in ieder geval voldoende binnengekomen. Maar het geld blijft hard nodig.'

Inzet en enthousiasme

'Het mooie van de actie Kerkebalans is dat je ook gemeenteleden bereikt die zelden in de kerk komen,' vertelt Dick. 'De bijdragen van deze mensen loop je anders mis. De gemeenteleden die regelmatig in de Marcuskerk of de Dorpskerk in Leusden komen, kunnen bijna niet om de zwo-groep heen. Met veel inzet en enthousiasme weet de groep steeds weer nieuwe activiteiten te bedenken om gemeenteleden te betrekken bij zending en werelddiaconaat.'

'We vinden betrokkenheid belangrijk.'

'De zwo-groep groeit nog steeds,' vertelt Rijk van Laar, diaken en secretaris van deze groep. 'Vorige week heeft zich weer iemand aangemeld die graag mee wil doen. Er is bij ons in de gemeente niemand die niet weet wat de afkorting zwo betekent. Dat komt doordat we van de collectes, met name tijdens de veertigdagentijd, iets bijzonders proberen te maken. Bij de 'gewone collectemomenten' houden we ons meestal aan het schema dat 'vanuit Utrecht' (het landelijk dienstencentrum) aangereikt wordt, maar in de veertigdagentijd wijken we daar wel eens van af. We vinden betrokkenheid belangrijk en we hebben gemerkt dat we die beter tot stand brengen als we projecten koppelen aan reizen van jongeren uit onze gemeente naar die projecten. Deze jongeren kunnen vervolgens over hun ervaringen vertellen. Ook kunnen ze vertellen wat die reis voor hen zelf betekend heeft. We hebben hiertoe regelmatig contact met Togetherthere, het internationaal jongerenprogramma van ICCO en Kerk in Actie.'

TOGETTHERE

Op www.togetthere.nl kunt u meer lezen over reizen die jongeren maken en daar in gemeenten over kunnen vertellen. Zo staat daar: 'Togetthere-wereldgroepen reizen een aantal weken door landen waar projecten vanuit Nederland ondersteund worden. Er vinden allerlei bijzondere ontmoetingen plaats. Zo ontdek je dat levenskunst niet alleen zit in materiële bezittingen. Dat je kunt genieten, ook als je weinig of niets bezit. Togetthere-wereldgroepen zijn erop gericht om na je reis je ervaringen te delen met anderen. Togetthere ondersteunt je daarbij met concrete ideeën.'

Op p. 6 en 7 van dit blad treft u een artikel aan van een jongerenreis die in het kader van Togetthere gemaakt is.

Voorbeelden

'Naar aanleiding van een bezoek van een jongere uit de gemeente aan Ghana, heeft de zwo-groep zich tijdens de veertigdagentijd gericht op een drietal projecten in Ghana,' vertelt Rijk. 'Kinderen bouwden in de kerken een muur van lege flessen. Het statiegeld daarvan en de extra collectes leverden in totaal eenendertighonderd euro op.

Soms geven we, na afloop van de veertigdagentijd, iedere kerkganger iets mee. Vorig jaar was dat een zakje pelpinda's en voor de kinderen die ons hielpen een kaarsje. Dit jaar besteden we in de veertigdagentijd aandacht aan Israël en de Palestijnse gebieden, omdat een paar jongeren daar geweest zijn. Zij hebben mensen ter plekke gesproken en daarmee krijgt hun leefsituatie meer gezicht. Het is een succesformule gebleken.'

Insteken Vandaar in het kerkblad.

Projecten Kerk in Actie

Rijk: 'De opbrengst van een collecte gaat altijd naar een project van Kerk in Actie, want we gaan ervan uit dat de projecten die in het projectenboek van Kerk in Actie genoemd worden goede projecten zijn. Daar hoeven wij ons niet in te verdiepen, want daar is Kerk in Actie in gespecialiseerd. Ook met kerst proberen we iets bijzonders te doen. Afgelopen kerst hebben we een musical uitgevoerd. De opbrengst daarvan ging naar de organisatie Ceadel in Guatemala, ook een partner van Kerk in Actie (zie ook het artikel *Recht op fatsoenlijk werk* in het vorige nummer van *Vandaar*). Alleen de meeropbrengst van de Missie-Zendingskalender is voor de zwo-groep zelf. Hiervan betalen we diverse onkosten en de abonnementen op de vakbladen.'

'Iedere donateur van Kerk in Actie krijgt gratis het blad *Vandaar*,' vertelt Dick. 'Omdat in onze gemeente door de 93/7 verdeling vrijwel iedereen donateur is van Kerk in Actie krijgen alle gemeenteleden het blad. We vragen 'aan Utrecht' of ze 'blote' *Vandaars* willen geven. Dus zonder folie eromheen. Deze stoppen we bij het kerkblad. Zo krijgen alle gemeenteleden in Leusden, dankzij hun bijdrage aan de actie Kerkbalans, een gratis *Vandaar* thuis.'

Ellen van der Kemp werkt als freelancer voor Kerk in Actie.

Zwo-groep Leusden tijdens een vergadering.

Vrouwenrechten: wat doen we eraan?

Mensenrechten in Nepal

Op 10 december 2008 was het precies zestig jaar geleden dat de Verenigde Naties de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens aannamen. Ieder mens heeft deze rechten. Toch kan dat van veel vrouwen niet gezegd worden. Een gesprek met Jyotsna Maskay over de strijd voor de rechten van vrouwen in Nepal.

'Mensenrechten zijn ook vrouwenrechten,' zegt Jyotsna Maskay (29), programmacoördinator en directeur van de Nepalese vrouwenrechtenorganisatie WOREC, een partner van ICCO. 'Vrouwenrechten moeten extra aandacht krijgen, omdat veel vrouwen niet de capaciteit hebben om op te komen voor hun eigen rechten. Ze weten niet eens dat ze rechten hebben, laat staan wat die rechten zijn.'

Onrein

Maskay behoort tot de Newar-groep, een kleine Nepalese bevolkingsgroep met eigen cultuur en tradities. Een voorbeeld daarvan is dat vrouwen tijdens de menstruatie als 'onrein' worden bestempeld. Ze mogen dan niet in het openbaar verschijnen en binnenshuis niet in de keuken komen. Ze worden geïsoleerd en op non-actief gesteld. Maskay: 'Tijdens mijn eerste menstruatie moest ik twee weken in een donkere kamer leven, verstoken van contact met de buitenwereld. Ik weet nog goed hoe vreselijk ik dat vond. Ik schreeuwde tegen m'n moeder: 'Waarom moet dit toch, mag ik er niet uit?' Ik weet dat er zelfs vrouwen zijn die tijdens de menstruatie - soms met baby - worden opgesloten in een schuur, onder erbarmelijke omstandigheden.'

Wegcijferen

Maskay's donkere ogen worden groter als ze verhaalt over de schrijnende situatie waarin veel Nepalese vrouwen zich bevinden. Het raakt haar. Ze is een van hen en weet als geen ander wat er schuil gaat achter de zo mooi beschilderde gezichten van deze vrouwen. Ze vertelt: 'Vrouwen in Nepal staan 's morgens om vier uur op, verzorgen de dieren en beginnen met koken. Dan volgt een dag van hard ploeteren op het land of waar dan ook, waarna alle

zorgen rondom het huishouden hen nog wachten. Het leven van een Nepalese vrouw bestaat uit werken voor je gezin. Je hebt geen tijd voor jezelf. De vrouwen moeten zich wegcijferen. Omdat ze kwetsbaar zijn, kunnen ze ook geen weerstand bieden.'

'Kindhuwelijken'

In Nepal wordt in sommige gebieden op het platteland nog steeds jong getrouwd. Samen met Niger, Bangladesh, India en Oeganda heeft Nepal het hoogste percentage 'kindhuwelijken' ter wereld. Naar schatting ruim zestig procent van de meisjes trouwt voor het achttiende levensjaar, zo'n zeven procent voor het tiende jaar. 'Mijn opa en oma waren allebei acht jaar oud toen ze met elkaar trouwden,' vertelt Maskay. 'Het jong trouwen heeft onder meer vroegtijdige zwangerschappen tot gevolg. In combinatie met zwaar werk, krijgen veel vrouwen lichaamsproblemen, zoals uterus prolaps, waarbij de baarmoeder buiten de bekkenbodem treedt. Bij gebrek aan medische hulp ontstaan ontstekingen in de baarmoeder. Sommige vrouwen zijn zo geïnfecteerd dat er wormen in leven. Ze praten er niet over, het is voor hen te intiem. In ziekenhuizen kunnen ze prima geholpen worden, maar er is geen sociaal systeem dat hen deze mogelijkheid biedt,' zegt Maskay ontdaan. 'Dit kan toch niet? Ik houd van mijn cultuur, maar die is zo vrouwonvriendelijk! Het kan ook anders.'

Als een van de weinige vrouwen in Nepal kreeg Maskay van haar ouders de kans om te studeren. Na een bachelor Sociologie behaalde ze haar master *Gender & Development*. Maskay vertelt: 'Tijdens mijn studie leerde ik voor mezelf te zorgen en werd ik me bewust van de rechten die vrouwen wereldwijd moeten ontberen.

Ik realiseer me steeds meer hoe bevoorrecht ik ben dat ik mij heb kunnen ontwikkelen. Mijn ouders steunen me onvoorwaardelijk en moedigen me aan m'n eigen keuzes te maken. En het is voor hen niet altijd gemakkelijk als hun rebelse dochter zich niet schikt naar verwachtingen van anderen. Mensen zeggen tegen mijn ouders: 'Is je dochter nóg niet getrouwd? Ze is toch al bijna dertig? Wie heeft er op die leeftijd nog geen man en kinderen? Wat een zorgen zullen jullie om haar hebben! Klopt het dat ze feminist is? Wat erg!' Tja, ik ben een rebel en een feminist, ik kan het niet ontkennen, maar wel in de goede zin van het woord.'

PROJECTEN

ICCO steunt de Nepalese vrouwenrechtenorganisatie WOREC, waar Jyotsna Maskay aan verbonden is. Kerk in Actie vraagt aandacht bij de politiek voor de slechte mensenrechtensituatie in Nepal en steunt partnerorganisaties, die zich voor democratisering inzetten. Er wordt prioriteit gegeven aan de verbetering van de positie van kwetsbare groepen (zoals kinderen en ontheemden) en aan de situatie op het platteland (tegengaan van ontbossing en het gebruik van pesticiden). Daarnaast aan de opvang van mensen met hiv/aids en de opvang van drugsverslaafden.' Zie www.kerkinactie.nl/projecten.

Feminist?

Het woord feminist roept in Nederland vaak negatieve associaties op en in Nepal is het niet anders. 'Helemaal ten onrechte,' zegt Maskay. 'Als feminist wil ik een positieve bijdrage leveren. Ik voel me als vrouw sterk verbonden met andere vrouwen die recht hebben op een beter leven. Als vrouw strijd ik daarvoor, ook als ik daardoor tegenover normen en waarden kom te staan waarmee ik ben opgegroeid. Het is jammer om te zeggen, maar de gevestigde orde bestaat uit mannen en dat is niet in hun eigen nadeel. Ze zijn bang hun macht te verliezen en voelen zich bedreigd. Laten we die voor-

oordelen over feministen nu eens doorbreken en elkaar gelijkwaardig en *open-minded* tegemoet treden, met wederzijds respect. Dan kunnen we praten en iets bereiken.'

WOREC

Na haar studie werkte Maskay voor een vrouwenorganisatie in Thailand, maar na een paar jaar keerde ze terug naar Nepal en ging ze werken bij WOREC. Ze zegt hierover: 'Ik wilde allang bij deze vrouwenrechtenorganisatie werken. WOREC heeft oog voor de kleine groepen die vaak over het hoofd worden gezien, zoals vrouwen met een handicap en lesbiennes. Samenwerking met deze niet voor de hand liggende partners maakt de organisatie dynamisch. Dat spreekt me aan.' Sinds de oprichting in 1991 hebben veel vrouwen zich dankzij WOREC kunnen ontwikkelen en hebben zij erkenning gekregen. De organisatie heeft zich duidelijk bewezen als een grote mensenrechtenorganisatie en probeert met lobby invloed uit te oefenen op het overheidsbeleid.

ICCO en Kerk in Actie

Maskay geeft de vrouwen in Nepal een stem en ze is hun gezicht in de campagne van ICCO: *Vrouwen staan Sterker*. 'Deze campagne is uniek,' zegt ze. 'Ondanks grote verschillen, herkennen vrouwen elkaar in gemeenschappelijke raakvlakken. Ze maken dezelfde worsteling door en de impact is identiek. Steeds meer vrouwen worden bewust van hun rechten en willen daarvoor de confrontatie aangaan met hun familie en met overheden. Dat is niet gemakkelijk, we moeten ze helpen. Ook de kerken in Nepal dragen hun steen bij, direct of indirect. Ze zorgen voor goed onderwijs voor kansarme kinderen die op straat leven. Ook worden vrouwen die mishandeld zijn door hen opgevangen. En ze begeleiden mensen met hiv/aids, alsook mensen die aan drugs verslaafd zijn. Er zijn verschillende projecten van Kerk in Actie die hierin voorzien. Gelukkig zijn deze er. Wel valt me op dat kerken in Nepal nogal vasthoudend zijn wat betreft cultuur en traditie, ook naar vrouwen toe. Hier is nog wel verbetering nodig. We zijn samen verantwoordelijk voor de rechten van vrouwen. Dat delen we, ook met de Nederlandse bevolking.'

Henk-Jan van Vulpen is freelance journalist.

Jyotsna Maskay

Classis Franeker interactief

Verbonden met Oekraïne

Rond 2005 vindt er bij Kerk in Actie een beleidsverandering plaats op het gebied van zending, werelddiaconaat en ontwikkelings-samenwerking (zwo): het werk moet dichter bij de plaatselijke gemeenten komen te staan.

Interactief

De betrokkenheid van gemeenten bij het werk van Kerk in Actie wordt gestimuleerd door een gemeente of een classis te koppelen aan een bepaald land en aan de partners en projecten, die Kerk in Actie in dat land steunt. Eventueel kan men zich ook garant stellen voor het bijebrengen van een bepaald bedrag dat Kerk in Actie voor dat land begroot heeft.

Door deze werkwijze krijgen gemeentelieden een beter beeld van het werk van zwo, waardoor de verbondenheid met het werk van zwo in het partnerland wordt versterkt. Deze werkwijze heet *Interactief*.

Verbintenis met Oekraïne

De classische werkgroep voor zending, werelddiaconaat, ontwikkelingssamenwerking en evangelisatie van de classis Franeker werd door de missionair toeruster, Louis Bakker, enthousiast voor *Interactief*. Ze wilde ook de plaatselijke gemeenten erbij betrekken. Alle plaatselijke commissies kregen de kans zich uit te spreken over de keuze voor een bepaald land. Omdat Noord-Nederland wat betreft het werk voor zwo georiënteerd is op Latijns-Amerika en Oost-Europa, kregen de plaatselijke commissies vanuit Kerk in Actie de mogelijkheid om te kiezen voor Guatemala, Bulgarije of Oekraïne. In het voorjaar van 2006 kozen de gemeenten in grote meerderheid voor een interactieve verbondenheid met Oekraïne.

Verbintenis Oekraïne en classis Franeker, uitzendingdienst 7 oktober 2007.

Heleen Zorgdrager en Iryna Havryschkevych tijdens vergadering zwo-commissie, classis Franeker.

Oekraïne is een land dat niet al te ver weg ligt, zodat een uitwisselingsbezoek eerder mogelijk is. Bovendien is er een medewerker van Kerk in Actie verbonden aan het werk in Oekraïne, namelijk dr. Heleen Zorgdrager.

Heleen is verbonden aan de Oekraïense Katholieke Universiteit. Zij zou de contacten met de andere partners van Kerk in Actie in Oekraïne onderhouden. Tevens zou zij de projecten regelmatig bezoeken en van haar bevindingen verslag doen op haar website en op de toerustingsavonden van de classische werkgroep.

Op 7 oktober 2007 was er in Franeker, in de kerk uit Heleens jeugd, de uitzendingdienst, waarbij de officiële verbintenis tussen Oekraïne en de classis Franeker gevierd werd. De werkgroep besloot daarop voortaan in januari en in oktober een toerustingsavond voor de plaatselijke commissies te houden over 'Oekraïne-Classis Franeker Interactief'. Een derde avond, in april, zou dan besteed worden aan een onderwerp op het gebied van evangelisatie en missionair werk in eigen land. De groep vond het

belangrijk om tijdens de toerustingsavonden de plaatselijke commissies goed voor te lichten over het doel en de opzet van *Interactief*.

Interactiefavonden

Tijdens de Interactiefavonden krijgt de achterban door middel van powerpointpresentaties en filmpjes informatie over de partners en projecten in Oekraïne. Ook nodigt de classische werkgroep geregeld een gast spreker uit. Bijvoorbeeld Heleen Zorgdrager, maar ook studenten die meedoen aan het project *Bridging Gaps* (Bruggen Bouwen) van de Vrije Universiteit in Amsterdam. Zo waren er drie studenten uit Oekraïne die met behulp van beeldmateriaal vertelden over de Oranjerevolutie, hun leven in Lviv, hun studie aan de universiteit en hun kerkelijke gemeente. Tijdens de avonden wisselen we ook materiaal en ideeën uit. De plaatselijke gemeenten kunnen daar gebruik van maken.

Website

Een bron van informatie en inspiratie vormt de website van Kerk in Actie. Daar is veel te vinden over het werk van uitgezonden medewerkers, partners en projecten. Daarnaast hebben we als classische werkgroep een eigen 'subsite' over het werk in de classis (zie www.kerkinactie.nl/interactief; aanklikken: eigen websites, Oekraïne).

Draagvlak

Inmiddels werken we nu bijna drie jaar aan het project 'Oekraïne-classis Franeker Interactief'. We verheugen ons erover dat steeds meer gemeenten in onze classis instappen in dit project. Het project wordt breed gedragen door de classis, zo breed, dat de classis zich garant durfde te stellen voor de totale begroting van Kerk in Actie voor het werk in Oekraïne.

In oktober 2009 hopen we vanuit de classis een bezoek te brengen aan de partners en projecten in Oekraïne, om nog beter gestalte te geven aan de verbondenheid met elkaar.

Fokje Haverschmidt is predikant en voorzitter van de classische werkgroep voor zwo-e, classis Franeker.

Werken in een andere cultuur

Oproep aan jongeren

Together, het jongerenprogramma van ICCO en Kerk in Actie, zendt jaarlijks ongeveer twintig jonge vrijwilligers uit naar organisaties in Latijns-Amerika, Azië en Afrika. Ben jij tussen de twintig en tweeëndertig jaar? Durf jij het avontuur aan om minimaal zes maanden in een andere cultuur te werken? Zie www.together.nl of stel je vragen aan Esther van Lieshout (Esther.van.Lieshout@together.nl).

Op een dag zullen ze ons vinden

Een Zeeuwse geschiedenis in Brazilië

'Op een dag zullen ze ons vinden' is een uitgave ter gelegenheid van honderdvijftig jaar Hollandse emigranten in de staat Espírito Santo te Brazilië. Vanaf 1858 tot en met 1862 vertrokken ruim zevenhonderd Zeeuwen naar Brazilië. Het werd een vergeten emigratie en een vergeten volk. De nakomelingen van deze Zeeuwen kennen hun geschiedenis maar gebrekkig. Dit boek haalt die uit de vergetelheid. Het boek kwam mede tot stand dankzij de steun van Kerk in Actie.

Op een dag zullen ze ons vinden. Een Zeeuwse geschiedenis in Brazilië, Ton Roos en Margje Eshuis, Barneveld 2008 (bestellen kan via www.bduboeken.nl).

FairClimate: Kiezen voor een eerlijk klimaat

Handleiding voor kerken

De handleiding *Kiezen voor een eerlijk klimaat* is bedoeld voor zwo-groepen om kerkraden, colleges van kerkrentmeesters en gemeenteleden actief te betrekken bij FairClimate. Behalve achtergrondinformatie worden diverse toepassingsmogelijkheden aangeboden. Centraal staan hierbij de drie V's: verminderen, veranderen en vergoeden. De handleiding is een uitgave van ICCO en Kerk in Actie; gratis bestellen: webwinkel PKN (<http://webwinkel.pkn.nl>).

Geert Klaassen Ontwikkelingswerk via PI of PC

Column

Ontwikkelingswerk via PI of PC: een cryptische kop? Toch geeft het de situatie weer waarin het steunen van projecten zich bevindt.

Onlangs liep ik een kantoor van een 'hulporganisatie' binnen. De serene stilte viel als tropische hitte op me neer, zij het dat het zoemen van de computers (PC) toch nog voor enig geluid zorgden. Ik kreeg terstond een gevoel heel langzaam achteruit te bewegen: niet storen hier! Mijn collega zag mijn vragende blik en zei: 'Hier is men bezig formats in te vullen.' 'Dat moet wel zo,' zei hij, 'want anders kunnen we de projecten niet monitoren.'

In diezelfde periode stuurde het maandblad Internationale Samenwerking het blad Particuliere Initiatieven (PI) mee. Ook in een advertentie van Novib kwam ik PI tegen en wel in de trant van: 'U komt maar met een project en wij voeren het uit'. Wat is er aan de hand?

We lijken in een tweestromenland gekomen te zijn. Meer en meer gaan mensen op reis en maken contacten met mensen in andere landen, in de derde wereld of in Oost-Europa! Geraakt door de armoedige omstandigheden wordt thuis snel een actie gestart en een project is geboren. Vandaar: Particulier Initiatief. Nogal eens hoor ik deze PI-groepen zeggen dat hun geld beter terecht komt en dat er minder aan de zogenaamde strijkstok blijft hangen. De gevestigde grote organisaties, waaronder ICCO en Kerk in Actie, werken meer en meer via PC-geautomatiseerde systemen. Moet ook wel, want met zo'n groot aantal projecten op de lijst lukt het niet anders. En dat kost ook menskracht, hetgeen geen strijkstok is! Er geldt overigens nog steeds 'omdat het om mensen gaat'.

Is het een nu beter dan het andere? Want uiteindelijk maakt het onze broeders en zusters in de 'andere' wereld weinig uit waar hun broodnodige steun vandaan komt. Van die kant geen vragen dus!

Paul Hoebink van de Radboud Universiteit Nijmegen heeft onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de PI-steun. Daar kwamen aardige zaken boven tafel, maar niet dat het beter zou gaan via PI. Want hoe je het ook went of keert, het zal er uiteindelijk om moeten gaan dat het beter gaat in een land.

Bijvoorbeeld in Congo. Wat me onlangs bij al die droevige beelden trof, was een plaatje waarbij mensen met een houten fietskar goederen transporteerden. Aangepaste technologie is akkoord, maar deze karren deden me denken aan de oudheid. Onthutsend om te zien.

Zolang deze werelden van verschil blijven, zullen we ons via PC of PI moeten inspannen om het leven van mensen ver weg te verbeteren. Projecthulp, maar vooral lobby.

Geert Klaassen is adviseur plattelandsontwikkeling. Hij werkte in de jaren 2004 - 2008 als uitgezonden medewerker van Kerk in Actie in Oost-Timor.

Tsunamihulp traceerbaar

Afgelopen december brachten de Samenwerkende Hulporganisaties (SHO) hun eindrapport uit over de hulpverlening na de tsunami van kerst 2004. Vrijwel gelijktijdig verscheen een rapport van de algemene rekenkamer waarin de suggestie gewekt werd dat bestedingen van de SHO, waaronder ICCO en Kerk in Actie, niet traceerbaar zouden zijn. Aan Jan van Doggenaar, internationaal programmadirecteur van ICCO en Kerk in Actie en voorzitter van de 'SHO tsunami-actie', de vraag hoe het precies zit.

Weten de Samenwerkende Hulporganisaties waar het geld gebleven is?

'Ja, deze organisaties hebben in hun verantwoording van de besteding van het geld precies op een rij wat er met het geld gebeurd is. De bijna tweehonderd miljoen euro is besteed aan noodhulp zoals voedsel, water en eerste medische hulp. In de wederopbouwfase is er veel geld gegaan naar de bouw van huizen. Maar er zijn ook scholen en klinieken hersteld of nieuw gebouwd. Daarnaast zijn er boten, zaai-goed, bouwmaterialen en kleinvee uitgedeeld. Ook zijn er leningen verstrekt.'

Hoe zit het met de kritiek van de rekenkamer?

'De kritiek van de rekenkamer is niet dat wij niet voldaan hebben aan het nakomen van de geldende wet- en regelgeving, daar oordeelt de rekenkamer positief over. De

rekenkamer wil dat het geld precies te volgen is van de bron (de gever) tot de bestemming (een boot, een huis of medicijnen). Wij vinden het echter belangrijk dat de bureaucratie niet onnodig zwaar wordt waardoor de kosten te hoog oplopen en de hulpverlening vertraagt. In dagblad *Trouw* stond 24 december vorig jaar een goede analyse met de rake opmerking: 'Als je je als hulpverlener spoedt naar een plek waar slachtoffers het hoofd boven water proberen te houden, is je eerste gedachte niet: 'Hoe kom ik aan een bonnetje van de lokale taxi?''

Verder baseert de rekenkamer haar rapport slechts op de jaarverslagen van de Samenwerkende Hulporganisaties. De rekenkamer heeft zich niet verdiept in de dossiers die daaronder liggen. Zonder deze informatie had de rekenkamer nooit de kri-

तिक mogen uiten zoals ze dat gedaan heeft. Met andere woorden, het onderzoek van de rekenkamer is te beperkt geweest om conclusies te kunnen trekken over de traceerbaarheid van het geld van de donateurs in Nederland. Nu wordt de suggestie gewekt dat wij niet zouden weten waar het geld terechtgekomen is en dat is beslist niet het geval.'

Kan u van elke euro precies zeggen waaraan het besteed is?

'Ja, we hebben de afgelopen vier jaar voor de gevers acht rapportages uitgebracht waarin we dat beschrijven. Samen met andere organisaties hebben wij grote projecten ondersteund. Hierbij vinden wij het belangrijk dat er efficiënt en effectief geholpen wordt en er een goede verantwoording ligt die door accountants is goedgekeurd.'

Zijn er zaken uit het rapport van de rekenkamer die de aandacht vragen?

'We willen op korte termijn met de rekenkamer om de tafel zitten. Dan zal moeten blijken of er nog punten zijn waarop we onze procedures kunnen verbeteren.'

Zie voor rapportages en actuele berichten: www.kerkinactie.nl/noodhulp en www.tsunamihulp.nl.

Saskia Bolt is persvoorlichter van ICCO, afd. Communicatie en Lobby.

In Memoriam

Ds. G. (Bert) Boer overleden

Op de leeftijd van 63 jaar is Bert Boer zondag 1 februari 2009 overleden. Bert Boer heeft met een niet aflatende inzet inhoud gegeven aan het werk van

werelddiaconaat, zending en oecumene in binnen- en buitenland.

Bert Boer werd in 1970 als zendingspredikant van de Nederlandse

Hervormde Kerk uitgezonden naar Indonesië, waar hij verbonden was aan de Theologische Universiteit van de Molukse Protestantse Kerk op Ambon. Na zijn terugkeer in Nederland werd hij in 1977 verantwoordelijk voor het bevorderen van de contacten met de Molukse gemeenschap in Nederland en de Molukse Kerken in het bijzonder. Van 1981 tot 1988 was hij hoofd werelddiaconaat van de Generale Diaconale Raad van de Nederlandse Hervormde Kerk (GDR).

Van 1988 tot 1999 was Bert Boer algemeen secretaris van de GDR en van 1997 tot 2007 hoofd buitenland Kerk in Actie.

Bert Boer was op vele terreinen actief. Hij was zeer verbonden met Zuid-Afrika en was voor de Wereldraad van Kerken nauw betrokken bij het *Program to Combat Racism*. In Europa werkte hij mee in Eurodiaconia en Aprovev. Na zijn afscheid als hoofd buitenland van Kerk in Actie was hij adviseur van de directie van de dienstenorganisatie.

Standplaats: Indonesië

Land: Indonesië.
Regeringsvorm: republiek.
Hoofdstad: Jakarta.
Aantal inwoners: ruim 237 miljoen.
Religie: islam 86%; christendom 8,7%; hindoeïsme 3%; boeddhisme 1,8%.
Percik: www.percik.or.id.
Kerk in Actie en Percik willen een proces van samen leren op gang brengen tussen Nederland en Indonesië, waarbij wederzijdse ervaringen uitgewisseld worden.
Het werk van Percik kunt u steunen door middel van een gift op giro 456, Kerk in Actie, o.v.v. Percik/ Josien Folbert en Jaspert Slob.

Kampong Percik

Op een heuvel even buiten Salatiga ligt een prachtig stukje grond met veel bomen. In de jaren negentig van de vorige eeuw kocht de leiding van Percik deze grond. Om te beginnen kocht ze één huis dat in een dorp te koop stond: een prachtig Javaans huis van hout. De opbouw van de kampong weerspiegelt de idealen van Percik: grote aandacht voor de lokale gemeenschap, voor mensen in hun eigen cultuur en omgeving, voor hun vaardigheden en wijsheden om een bijdrage te leveren in de samenleving.

Wat is Percik?

In het Indonesisch is Percik een afkorting. Het staat voor: *Persesmaian Cinta Kemanusiaan*;

Josien Folbert en Jaspert Slob zijn in 2006 door Kerk in Actie uitgezonden naar Java. Zij werken bij Percik, een organisatie in de plaats Salatiga (Midden-Java) voor sociaal onderzoek, democratie en sociale gerechtigheid. Percik is een partnerorganisatie van Kerk in Actie. Josien vertelt over de interreligieuze dialoog, een van de speerpunten van Percik.

vrij vertaald: een zaaibed van liefde tussen mensen. Het woord *percik* betekent bespreken met water. Met andere woorden: als je iets zaait, moet je er ook zorg voor dragen. Grote nadruk komt daarbij te liggen op processen. Ontwikkeling heeft tijd nodig. Percik ontstond als organisatie in de tijd van het Suharto regiem. Er was geen vrijheid van pers, geen vrije meningsuiting; ieder, die zich inzette voor democratie was verdacht. Het leger trad hard tegen de vrijheidsstrijders op. Percik is ontstaan in dit verzet tegen het regiem, dat zijn macht verankerde in het leger. Democratie en gerechtigheid waren en zijn de kernwoorden in het werk van Percik. Percik heeft mensen met verschillende religieuze achtergronden in dienst. Ze werken samen met verschillende instituten, ook met kerken en islamitische organisaties.

Interreligieuze dialoog

Een van de dromen is die van een groeiende openheid tussen de aanhangers van de verschil-

lende godsdiensten. We richten ons vooral op mogelijkheden op lokaal niveau. In Midden-Java bestaat een sterke traditie van 'met elkaar overeenkomen om van mening (en van godsdienst) te verschillen'. Toch bestaan er over en weer gevoelens, die de ander in zijn of haar godsdienst kunnen verwonden.

In het netwerk van Sobat (vriendschap) proberen kyai's (imams) en predikanten uit ongeveer dertig plaatsen op lokaal niveau op eigen wijze vorm te geven aan interreligieuze samenwerking. Nani, predikante in Wonogiri, geeft trainingen aan boeren en boerinnen. Moslims en christenen doen mee. Aanvankelijk was er weerstand van sommige moslims: zij waren bang dat Nani hen zou overhalen om christen te worden. Nani: 'Het gaat er mij om dat mensen een goed bestaan krijgen. De boerenbevolking leidt een hard bestaan. Zij moet gestimuleerd en bemoedigd worden. Vanuit de kerk kunnen wij werken aan vertrouwen tussen mensen.'

Kyai Abdullah, een gematigd moslim en hoofd van een islamitische school, probeert contacten te leggen met fanatieke moslims. Hij zegt: 'Zij zijn mijn broeders en zusters, maar ik denk dat zij teksten uit de koran verkeerd uitleggen. Voor mij betekent de islam vrede en zoeken naar het goede voor alle mensen.' Kyai heeft ook een duidelijke mening over films als Fitna: 'Vanaf het begin werd de profeet Mohammed getreiterd. Wij zijn dat gewend, maar waarom moeten mensen in het Westen zo te keer gaan over de islam?'

Percik bracht enkele moslim- en christenvrouwen bij elkaar die een interreligieuze kinderprogramma hebben opgezet. Het heet: 'We zijn verschillend, we zijn gelijk'. Deze vrouwen zijn ervan overtuigd dat het goed is om kinderen spelenderwijs te leren omgaan met verschillen. Uitgangspunt is de gedachte 'Jij hebt wel een andere godsdienstige achtergrond dan ik, maar wij kunnen wel spelen met elkaar'. Aan de reacties van kinderen merk je, dat ze niet begrijpen waar volwassenen problemen over maken. Op een van de bijeenkomsten van de kinderen werd er voor het eten gebeden: op islamitische en op christelijke wijze. Na afloop vroeg een tienjarig meisje: 'Met wie mocht ik nu meebidden: mijn vader is moslim en mijn moeder is katholiek?' Een fijnzinnig theologische vraag. Het antwoord was voor dat moment: 'met beiden'.

Josien Folbert is sinds 2006, samen met Jaspert Slob, werkzaam bij Percik. Ze werkte daarvoor binnen de Protestantse Kerk in Nederland met als voornaamste aandachtsveld 'de ontmoeting met moslims in Nederland'.

"Waarachtig, ik verzeker u: als een graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft het één graankorrel, maar wanneer hij sterft draagt hij veel vrucht."

- Johannes 12: 24 -

VEILIG TERUGKEREN

40DAGENTIJD 29 MAART 2009 EEN RAMP LAAT JE NIET LOS

icco
Partner van
ondernemende mensen

**KERK IN
ACTIE
GIRO456**

